

עת"א 14592/02/18 - ג'מיל סמודי, נגד שרות בתי הסוהר, מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה

11 מרץ 2018

עת"א 14592-02-18 סמודי(אסיר) נ' שרות בתי הסוהר

בפני העותר	כב' הנשיא רון שפירא
נגד משיבים	1. שרות בתי הסוהר 2. מדינת ישראל
	ג'מיל סמודי, (אסיר) ע"י ב"כ עו"ד מוחמד מסארווה

פסק דין

הרקע לעתירה וטענות הצדדים:

בפני עתירת אסיר, במסגרתה מבקש העותר להמיר את ההפסקה שיפוטית של ריצוי עבודות השירות שנגזרו עליו להפסקה מנהלית ובהתאמה לחפוף את עונשי המאסר בפועל שנגזרו עליו.

העותר נשפט ל-4 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות בתיק 10697-12-15 תעבורה פ"ת בגין נהיגת רכב ללא רישיון וחוסר פוליסה החל מ-11.6.17. בתאריך 28.10.17, בעת היותו עובד שירות, נעצר שוב על ידי משטרת ישראל בגין עבירות תעבורה שבוצעו ביום 31.1.17. ב-2.11.17 נערך לעותר שימוע על ידי מפקד בית מעצר קישון והומלץ בפני ממ"ז על הפסקה מנהלית. עם זאת, יום קודם לכן, בתאריך 1.11.17 נגזר על העותר מאסר בפועל בתיק תעבורה חדרה ת.פ. 10385-10-17 בגין נהיגה בזמן פסילה, נהיגה ללא רישיון ונהיגה ללא ביטוח, זאת למשך 7 חודשים מיום מעצרו 27.10.17. עת נודע למשיב ב-2.11.17 כי העותר נשפט למאסר בפועל בתיק הנוסף קבע המשיב כי השימוע שנערך לעותר על ידי מפקד בית הסוהר מתייחר מאחר שהעותר נשפט בתיק נוסף וההליך הוא ביצוע הפסקה שיפוטית של עבודות השירות בהתאם לסעיף 51(א) לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (להלן: "חוק העונשין").

העותר טוען כי יש להמיר את ההחלטה של הפסקה שיפוטית של ריצוי עבודות השירות בהפסקה מנהלית, כדי שהעונש של ריצוי המאסר יהיה חופף למאסר שנגזר עליו בתיק הנוסף. נטען כי בעת שנערך לעותר השימוע בזמן מעצרו בתיק הנוסף סבר העותר שכבר החל בריצוי מאסרו במקום עבודות השירות ולכן לא נטען דבר לעניין זה בביהמ"ש בעת מתן גזר הדין בתיק הנוסף.

המשיב טוען כי מאחר שבעת ביצוע עבודות השירות נגזר דינו של העותר בתיק אחר הופעלה הפסקה שיפוטית של עבודות השירות. מאחר שלא נקבע על ידי ביהמ"ש שגזר את הדין בתיק הנוסף לעניין אופן ריצוי המאסר, יתרת המאסר

עמוד 1

של עבודות השירות תרוצה במצטבר לריצוי המאסר בפועל. כן טוען המשיב כי מעבר לכך שהעותר נשפט פעם נוספת בגין עבירות תעבורה, תפקודו במהלך ריצוי עבודות השירות היה לקוי והוא נעדר רבות כאשר רק להיעדרות אחת היה אישור מוצדק. נערכו לו 3 שיחות בירור/אזהרה אך ללא הועיל. נטען כי העותר היה מיוצג בתיק הנוסף והיה יכול להיוועץ ולבחון את העניין בטרם ההסדר אליו הגיע.

דין והכרעה:

לאחר שבחנתי את טענות הצדדים ואת המסמכים שהוצגו לעיוני הגעתי למסקנה כי יש לדחות את העתירה, שכן מדובר במקרה שבו חל סעיף 51(א)(1) לחוק העונשין ומדובר בהפסקה שיפוטית של עבודות השירות.

סעיף 51(א)(1) לחוק העונשין כולל הסדר עונשי מיוחד המתייחס למקרה בו בעת ביצוע עבודות שירות מורשע עובד שירות בעבירה אחרת ונגזר עליו בגינה עונש מאסר בפועל. הסעיף קובע כך:

"51. (א) הרשיע בית משפט עובד שירות בתקופת עבודתו בשל עבירה אחרת, יחולו

הוראות אלה:

)

(1) גזר בית המשפט עונש מאסר בשל העבירה האחרת - וקבע שהנאשם לא ישא אותו בעבודת שירות - לא תחל עבודת השירות או תופסק ביום מתן גזר הדין, לפי העניין, ועובד השירות יישא את עונשו או את יתרת עונשו, לפי העניין, בבית הסוהר מהיום האמור או מיום אחר שקבע בית המשפט; עובד השירות ישא את תקופות המאסר בזו אחר זו, זולת אם בית המשפט, שהרשיעו בשל העבירה האחרת, ציווה ששתי התקופות, כולן או מקצתן, יהיו חופפות;".

יפים לענייננו הדברים שנכתבו על ידי כב' השופטת נאור (כתוארה דאז) ברע"ב 4042/10 לירון קשרי נ' מדינת ישראל (27/07/2010):

"מכאן שעבודת השירות הופסקה אוטומטית ובאופן שיפוטי ביום מתן גזר הדין בעבירה האחרת, ועל כן "עובד השירות" יישא יתרת עונשו בגין עבודות השירות במצטבר לעונש המאסר הנוסף. זאת, אלא אם בית המשפט שהרשיעו בעבירה האחרת קבע כי עונשי המאסר האמורים ירוצו בחופף. הפסקת עבודות שירות בנסיבות אלה אינה מצריכה החלטה שיפוטית מיוחדת, ואינה כרוכה בהפעלת שיקול דעת מנהלי או שיפוטי כלשהו.

20. התכלית העונשית העומדת מאחורי הסדר ספציפי זה, הסוטה מהכלל של חפיפה בעונשי מאסר, טמונה ברעיון, כי מי שנגזר עליו עונש מאסר בעבודות שירות זכה לפריבילגיה עונשית-שיקומית מיוחדת, שאפשרה לו לשנות דרכו הרעה. מכאן, שיש שניצול פריבילגיה זו

עמוד 2

לרעה יגרור התייחסות עונשית מחמירה ומרתיעה (רע"ב 426/06 חווא נ' שירות בתי הסוהר [פורסם בנבו], 12.3.2006). בגין הפרת האמון שנתן בית המשפט בנאשם, יש להטיל עונש אפקטיבי ומרתיע, לו נתן המחוקק ביטוי על דרך צבירת עונשי מאסר.

21. סעיף 51 לחוק העונשין חל על "עובד שירות" המוגדר בסעיף 51א לחוק כ-"מי שנידון לעונש מאסר בעבודת שירות מהמועד שנקבע לתחילת ביצוע עבודת השירות." לצורך קיום הגדרה זו, ייחשב "עובד שירות" גם מי שהוטל עליו עונש מאסר בעבודות שירות, ואינו ממלאן בפועל מפת סביבה שאיננה הפסקה מנהלית או שיפוטית של אותן עבודות".

כב' השופט א' רובינשטיין (כתוארו דאז) כתב ב-רע"ב 2112/13 מדינת ישראל - שירות בתי הסוהר נ' יהודה אוהיון (23.6.2013):

"הפסקה שיפוטית' לפי סעיף 51(א)(1) לחוק היא אוטומטית, כך נקבע בפסיקה, אך מלה זו "אוטומטית" אינה חביבה עלי בהקשרים שיפוטיים; מכל מקום, היא אינה נתונה לשיקול דעת (רע"ב 5114/08 מדינת ישראל נ' גלם (לא פורסם; 2008) [פורסם בנבו] (להלן עניין גלם); רע"ב 4042/10 קשרי נ' מדינת ישראל (לא פורסם; 2010) [פורסם בנבו] (להלן עניין קשרי)). היא מתגבשת במישרין נוכח הרשעתו של עובד השירות בעבירה נוספת:

"מכאן שעבודת השירות הופסקה אוטומטית ובאופן שיפוטי ביום מתן גזר הדין בעבירה האחרת, ועל כן 'עובד השירות' יישא יתרת עונשו בגין עבודות השירות במצטבר לעונש המאסר הנוסף. זאת, אלא אם בית המשפט שהרשיעו בעבירה האחרת קבע כי עונשי המאסר האמורים ירוצו בחופף. הפסקת עבודות שירות בנסיבות אלה אינה מצריכה החלטה שיפוטית מיוחדת, ואינה כרוכה בהפעלת שיקול דעת מינהלי או שיפוטי כלשהו" (עניין קשרי (השופטת-כתארה אז- נאור), פסקה 18).

ראו גם דברי השופטת פרוקצ'יה בעניין גלם, פסקה 15.

...

כ"ד. ואכן, דעת לנבון נקל, כי סעיף 51(א)(1) לחוק נועד בראש וראשונה לכוון התנהגותו של עובד השירות ולהתרות בו כי עליו להישמר מביצוע עבירות נוספות. בסופו של יום מדובר בשאלה של אמון, כפי שגם הטעימה המבקשת. משניתנה הזדמנות נוספת, אך עובד השירות מעל באמון שניתן בו והפנה עורף לאפשרות הנוחה שניתנה לו, ופשיטא כי אין השוואה בין עבודות שירות, גם אם הן קרויות ונחשבות מאסר בפועל, לבין מאסר מאחורי סורג ובריח, כרחוק מזרח ממערב ולילה מיום, ומי שבעט בהזדמנות הנוחה שניתנה לו לשוב ערב לביתו, ולבלות בסופי שבוע בביתו שלא כאסיר אלא כבן חורין (כמעט) - אין לו כי ילין אלא על עצמו. אין עוד מקום כי יזכה להקלה.

"מי שנגזר עליו עונש מאסר בעבודות שירות זכה לפריבילגיה עונשית-שיקומית מיוחדת, שפתחה בפניו צוהר להיטיב את דרכיו. ניצולה לרעה של פריבילגיה זו גורר

התייחסות עונשית מחמירה ומרתיעה ... בהטלת ענישה שיקומית נותן בית המשפט אמון בנאשם - אמון שעל הפרתו יש להטיל עונש אפקטיבי ומרתיע. הפרת האמון של הנאשם כלפי מערכת אכיפת החוק, המשתקפת בהרשעתו בעבירה האחרת לאחר שנגזרו עליו עבודות שירות, מביאה להחמרה במדיניות העונשית שהמחוקק נותן לה ביטוי על דרך צבירת עונשי המאסר בשני ההליכים, בהתחשב בנסיבות המיוחדות של העניין" (עניין גלם, (השופטת פרוקצ'יה), פסקה 15).

....

כ"ח. הערות טרם חתימה: לא נכחד, חשנו אי נוחות על שלא הוטעמו בפני המשיב כנאמר ההשלכות הכרוכות בחתימה על הסכם טיעון בתיק השני, ומשמעותה של "הפסקה שיפוטית". אכן, המשיב היה מיוצג, וחזקה על סניגורו שהעמידו על משמעות ההסדר, אך כבר שנינו כי התביעה אינה בעלת דין רגיל, אלא היא מייצגת בראש וראשונה את האינטרס הציבורי כלפי כולי עלמא (ע"פ 2957/10 אלאטרש נ' מדינת ישראל (לא פורסם; 2012)[פורסם בבנו]); ראויה לזכור גם מצדה, ואולי גם מצד בית המשפט, כי משמעות הדבר נהירה למשיב, אף כי איננו סבורים שיש בכך כדי להפוך את הקערה על פיה. ...

ולבסוף אוסיף - אף שבית משפט זה קבע, כאמור, כי הפסקת עבודות שירות בנסיבות כאלה אינה מצריכה החלטה שיפוטית, על גורמי האכיפה להביאה לידיעת בית המשפט שנתן את ההכרעה, למען הסדר הטוב וככל שיעלו שאלות".

בעניינו של העותר, כפי שתואר גם בפסקי הדין המובאים לעיל, מדובר בהפסקה אוטומטית ושיפוטית של עבודות השירות בהתאם לסעיף 51(א)(1) לחוק העונשין ביום מתן גזר הדין בעבירה הנוספת. על כן 'עובד השירות' יישא יתרת עונשו בגין עבודות השירות במצטבר לעונש המאסר הנוסף. זאת, אלא אם בית המשפט שהרשיעו בעבירה האחרת קבע כי עונשי המאסר האמורים ירוצו בחופף. בענייננו, בית המשפט שהרשיע בעבירה הנוספת לא קבע כי עונשי המאסר האמורים ירוצו בחופף ולכן אין מקום להורות על כך במסגרת העתירה.

אציין כי בנסיבות המקרה הדעת אינה נוחה מכך שהעותר לא הועמד על משמעות ההסדר במובן זה שיהיה עליו לרצות את העונשים במצטבר, זאת למרות שהיה מיוצג בעת מתן גזר הדין בתיק הנוסף (יודגש, בהקשר זה, כי בא כוחו הנוכחי לא ייצג את העותר בהליך שהתנהל בבית המשפט לתעבורה). כמו כן, הדעת גם אינה נוחה מכך שככל הנראה גורמי התביעה/מאשימה לא הביאו את הדבר לידיעת בית המשפט שדן וגזר הדין בעבירה הנוספת. אך אין בכך כדי להפוך את הקערה על פיה.

אדגיש כי העובדה כי בית המשפט שגזר את הדין לא ידע, ככל הנראה, על המאסר שנגזר על העותר בעבודות שירות עולה מפרוטוקול הדיון בו הוצג הסדר הטעון ומהאמור בגזר הדין. בית המשפט לתעבורה בחדרה מציין כי "...זהו מאסרו הראשון של הנאשם..." (עמ' 4 ש' 8 לפרוטוקול הדיון מיום 1.11.2017 בתיק פל"א 10385-10-17). יתכן, ולעניין זה אינני מביע עמדה, כי חסר זה בנתון עובדתי מהותי יכול היה להקים עילה לפנות לבית המשפט לתעבורה, שדן בהליך הפלילי, כדי שיתן דעתו לסוגיית האפשרות להורות על חפיפת עונשי מאסר, וזאת גם לאחר שנגזר הדין. ואולם אין בכך

כדי להוות נתון בר משקל בנוגע לבחינת החלטות שב"ס בנוגע לחישוב תקופת המאסר, ככל שמדובר בהליך המתברר במסגרת העתירה שבפני.

עוד יצוין כי מאחר שעבודות השירות של העותר הופסקו אוטומטית באופן שיפוטי בגזר הדין שניתן בעבירה הנוספת ביום 1.11.17 במסגרת ת.פ. 10385-10-17, השימוע שנערך לעותר במועד מאוחר יותר, ביום 2.11.17, על ידי מפקד בית הסוהר מתייטר למעשה ולכן מדובר בהפסקה שיפוטית של עבודות השירות ויש לפעול בהתאם להוראות סעיף 51(א)(1) לחוק העונשין.

על כן, לאור האמור לעיל, העתירה נדחית.

המזכירות תעביר עותק לב"כ הצדדים וכן לעותר באמצעות שב"ס.

ניתן היום, כ"ד אדר תשע"ח, 11 מרץ 2018, בהעדר הצדדים.

רון שפירא, נשיא